

การเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการควบคุมและป้องกันโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็ก

การเพิ่มศักยภาพในการบริหารจัดการควบคุมและป้องกันโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็ก
สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในอำเภอบ้านโพธิ์ ราชสาส์น และสนามชัยเขต

อุทุมพร สิทธิสิงห์ 1, กฤษณา ปันศิริ 2
กองโภชนาการ กรมอนามัย 1, สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดฉะเชิงเทรา 2

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการวิจัยปฏิบัติงานแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) โดยมีวัตถุประสงค์
เพื่อ เพิ่มศักยภาพเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ในอำเภอบ้านโพธิ์ ราชสาส์น และสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ให้มีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ ควบคุมและป้องกัน
โลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็ก ให้มี
ประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น โดยใช้วิธีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ 1 ครั้ง ระยะเวลา 3 วัน
โดยผู้เข้ารับการอบรมสังกัดสำนักงานสาธารณสุขอำเภอ 3 คน และสถานีอนามัย 21 คน มีอายุระหว่าง
24-47 ปี เป็นเพศหญิง 18 คน มีการศึกษาระดับปริญญาตรี 14 คน

จากการประเมินผลการอบรม พบว่าผู้เข้ารับการอบรม มีความรู้เพิ่มขึ้นในระดับปานกลางถึงมากที่สุด
ใน เนื้อหาการอบรม เรื่องความรู้ในการควบคุมและป้องกันโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็ก หลักการควบคุมเชิงป้องกัน การบริหารจัดการเอกสาร ลักษณะนิสัย 7 ประการ
สำหรับผู้ที่มีประสิทธิภาพสูง (7 Habits of Highly Effective Persons) การบริหารจัดการควบคุมคุณภาพทุกขั้นตอน (Total Quality Management) และ การวางแผนให้มี
สุขภาพดี (Healthy-Plan-It) ร้อยละ 100.0, 100.0, 100.0, 100.0, 95.8 และ 100.0
โดยมีการนำความรู้ดังกล่าวไปใช้ ประโยชน์ในการดำเนินงาน ร้อยละ 100.0, 95.8, 100.0, 91.7, 87.5 และ 100.0 ตามลำดับ ในระหว่างการอบรม ได้มีการประชุมกลุ่ม ฝึก
ปฏิบัติทำแผนปฏิบัติงาน โดยมีเครื่องมือแผนภูมิแกงปลา เพื่อหาสาเหตุที่ก่อให้เกิดโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็ก ทั้งนี้ทีมวิทยากร จำนวน 4 คน
ซึ่งเป็นผู้ที่ผ่านการอบรมหลักสูตร Management for International Public Health (MIPH) ซึ่งใช้เวลาในการ
อบรม 6 สัปดาห์ ณ Sustainable Management Development Program (SMDP), Center for Diseases Control and Prevention (CDC), Atlanta, Georgia ประเทศ
สหรัฐอเมริกา

จากการติดตามการดำเนินงาน พบว่าสำนักงานสาธารณสุขอำเภอบ้านโพธิ์ มีความเห็นว่าควรควบคุมและป้องกันโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็ก ในหญิงวัยเจริญพันธุ์ เพื่อ
เตรียมหญิงวัยเจริญพันธุ์ให้มีธาตุเหล็กสะสมที่เพียงพอ ก่อนการตั้งครรภ์ในอนาคต เพื่อลดโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็กในหญิงตั้งครรภ์
เด็กก่อนวัยเรียนและเด็กวัยเรียนต่อไป จึงดำเนินงานในหญิงวัยเจริญพันธุ์ จำนวน 3,655 คน (ร้อยละ 30 ของหญิงตั้งครรภ์ทั้งหมด) โดยมีการตรวจค่าปริมาตรเม็ดเลือดแดงอัด
แน่น (Hematocrit) เพื่อคัดกรองผู้ที่มีภาวะโลหิตจาง ซึ่งโลหิตจางส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการขาดธาตุเหล็ก จึงใช้เป็นดัชนี เพื่อประเมินความชุกของโลหิตจางจากการขาดธาตุ
เหล็ก ในหญิงวัยเจริญพันธุ์ จำนวน 440 คน พบโลหิตจางจากการขาดธาตุเหล็ก (Hematocrit < 36%) จำนวน 13 คน (ร้อยละ 11.1) ทำการรักษาในรายที่พบโลหิตจาง โดย
การให้ยาเม็ดธาตุเหล็กเฟอร์รัสซัลเฟต (ธาตุเหล็ก 60 มิลลิกรัม) วันละ 1 เม็ด นาน 30 วัน แล้วตรวจโลหิตจางซ้ำ ถ้ายังพบโลหิตจาง ทำการส่งต่อเพื่อหาสาเหตุต่อไป ส่วนใน
รายที่ไม่พบโลหิตจาง มีการเสริมยาเม็ดธาตุเหล็ก สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ทั้งนี้ได้รับงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานและเวชภัณฑ์จากองค์การบริหาร
ส่วนตำบล 2 แห่ง และโรงพยาบาลชุมชน 7 แห่ง สำหรับสถานีอนามัยในอำเภอราชสาส์นและอำเภอ
สนาม ชัยเขต ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากโรงพยาบาลชุมชน 2 และ 10 แห่งตามลำดับ ในการเสริมยาเม็ดธาตุเหล็ก สัปดาห์ละ 1 ครั้งในเด็กวัยเรียน

จากผลการดำเนินงานดังกล่าว พบว่าการเพิ่มศักยภาพ ในการบริหารจัดการสำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข
ทำให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขมีการวางแผนการดำเนินงาน มีการค้นหาสาเหตุของปัญหา มีการควบคุมกำกับ
ติดตามการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้น ซึ่งเป็นไปตามคำขวัญของ MIPH คือ “Better Management, Stronger Program, Healthier People”